

DANMARKS
JÆGERFORBUND

DJ-Fagrapport

Resultater fra monitoring af
kronhjorteudbyttet 20/21

KOLOFON

Forfattere: Rasmus Ahlmann Nielsen, Thomas Thoft Marcussen, Carsten Riis Olesen & Jesper Kjær Illemann

Fotos: Rasmus Ahlmann Nielsen , Thomas Schulz Jensen

Udgivelsesår: 2021

Redaktion: Niels Søndergaard

Faglig kommentering Vidar Holthe (Utmarksansvarlig, Norges Skogseierforbund) og Erling Meisingset, (Forsker, Norsk Institut for bioøkonomi)

Udgiver: Danmarks Jægerforbund,
Jagtens Hus, Molsvej 34
8410 Rønde
Tlf.: 8888 7500
E-mail: post@jaegerne.dk
www.jaegerforbundet.dk

Finansiering: Rapporten udgives som et led i projekt Monitorering af kronhjorteudbyttet. Projektet finansieres af Miljøstyrelsen.

ISBN: 978-87-93612-08-2
ISSN/ISSN online: 2597-0232/2597-0240

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	4
Data fra i alt 347 kronstyr indleveret	4
Aldersfordeling	6
Vægt	7
Gevir	8
Dødsårsag.....	9
Dato	10
Tandsnittets usikkerhed.....	11
Diskussion	12
opsummering på fem års arbejde med alderbedømmelse af kronhjorte	15
Konklusion.....	16
Strategi for fremadrettet indsamling af data	17
Referencer	19

INDLEDNING

Jagt er den største dødelighedsfaktor hos kronvildt. Derfor er jagten styrende for aldersfordelingen blandt handdyrene i vores kronvildtbestande. At der er en politisk udfordring omkring køns- og alderssammensætningen i vores regionale og lokale kronvildtbestande, er et faktum. En af de største udfordringer er at sikre, at hjorten opnår en moden alder, hvilket vil sige mindst 8 år. En af Vildtforvaltningsrådets officielle målsætninger for kronvildtbestandene i Danmark er, at 5% af en given forårsbestand af kronvildt skal udgøres af hjorte ældre end 8 år.

Hvor stor en andel af de nuværende forårsbestande, der udgøres af hjorte på mindst 8 år, er uvist. En monitoring af afgang af kronhjorte fra bestandene vil være med til at give gode indikationer for dødeligheden af kronhjorte, og dermed være med til at beskrive bestandssammensætningen på alder og køn.

Viden er grundlag for kvalificerede beslutninger. Derfor igangsatte Jægerforbundet i 2016, på frivillig basis, en indsamling af kæber fra nedlagte kronhjorte for derved at få et bedre indblik i aldersfordelingen af de kronhjorte, som jægerne nedlægger. Med virkning fra 1. september 2017 indførte daværende Miljø- og Fødevareminister Esben Lunde Larsen (V) en ny forvaltningsramme for kronvildtet i Danmark, da man vurderede at andelen af hjorte, som er +8 år i de danske kronvildtbestande, var for lille. Et af de værktøjer, der blev taget i brug, var at reducere jagttiden på kronhjort markant. Som et led i overvågningen af effekten af ændringerne, besluttede Esben Lunde Larsen at bevilge finansiering af midler til en monitoring af kronhjorteudbyttet via en frivillig indsamling af viden om de nedlagte kronhjorte. Nærværende fagrapport er således en afslutning på denne monitoring.

Det er ønskværdigt at data, som er indsamlet i nærværende projekt, på et tidspunkt kan indgå som en del af grundlaget for Aarhus Universitets evaluering af kronvildtforvaltningen.

DATA FRA I ALT 347 KRONDYR INDLEVERET

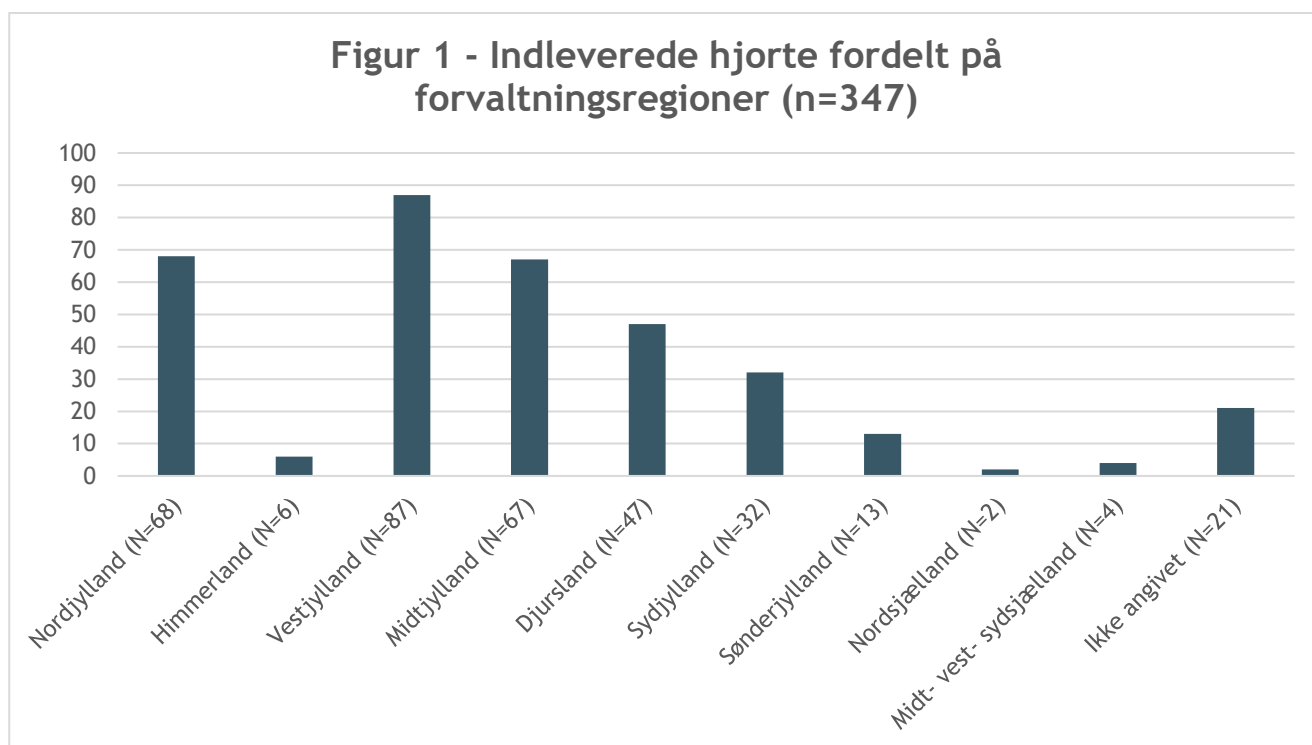
I alt blev for jagtsæsonen 20/21 indsendt data fra 347 krondyr, hvoraf 346 var hjorte. Det er en fremgang på ca. 8,5% i forhold til materiale indsamlet i 19/20.

Kategori	Oplysning	Andel besvaret
Vægt	Vejet nøjagtigt	41%
	Vægt oplyst	55%
Dødsårsag	Jagtform	74%
	Forklaring	73%
Gevir	Sprosser	81%
	Rosenkrans	56%
Geografi	Kommune	81%
	Forvaltningsregion	94%
Tidspunkt	Dato	74%
	Måned	76%
	Jagtsæson	88%

Tabel 1 - Svarprocent på de indleverede prøver i sæson 20/21.

Indsamlingen er ikke systematisk, men et tilbud til jægerne, som på baggrund af de individuelle tilbagemeldinger er med til at øge vidensniveauet hos de danske kronvildtjægere, som deltager og bidrager til denne dataindsamling. Indsamlingen er målrettet alle hjorte ældre end spids-hjort, som afgår fra bestanden. Ved dette års indsamling står det igen klart, at indsamlingen i vid udstrækning understøttes af særlig engagerede personer. En række lokale laug, enkelte store jordbesiddere, enkelte privatpersoner, DCE (Aarhus Universitet), Naturstyrelsens lokale enheder og en række tillidsfolk i Danmarks Jægerforbund har gjort en særlig indsats for at indsamle materiale. Antallet af enkeltpersoner som indsender tænder, er glædeligvis stigende. Svarprocenten er faldet på alle parametre, men dette skyldes hovedsageligt, at der af en enkelt person er indsamlet tænder fra 59 kronhjorte. Fra disse hjorte, var der oplyst ingen eller få detaljer.

Den geografiske fordeling af det indleverede materiale fremgår af figur 1.

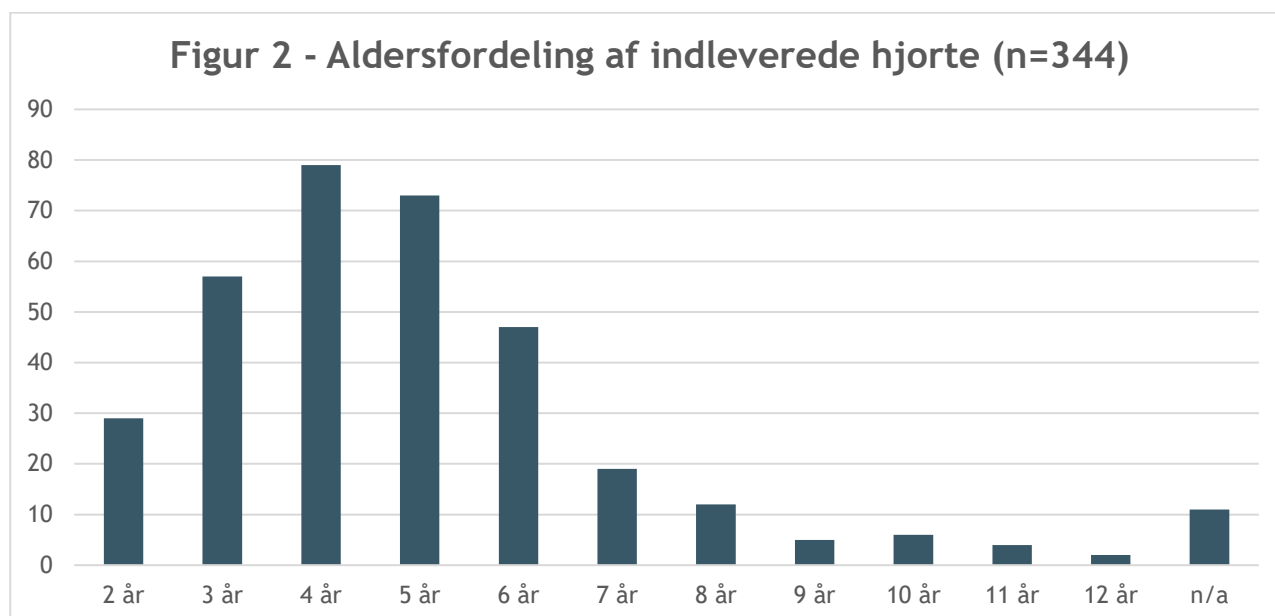
Der er særligt sket en fremgang for det vestjyske forvaltningsområde. I 2017 blev der indleveret 18 prøver, i 2018 - 39 prøver, i 2019 - 59 prøver og for denne sæson 2020 er der blevet indsendt 87 prøver, hvilket også betyder, at den vestjyske forvaltningsregion er det område, som har leveret flest prøver.

I alt 8 kommuner har bidraget med mere end ti hjorte, heraf har 3 bidraget med mere end 20. Det er Ringkøbing-Skjern (25), Norddjurs (34) og Thisted (31).

ALDERSFORDELING

Den aldersmæssige fordeling af det indsendte materiale fra hjorte vurderet ud fra tandsnit fremgår af figur 2.

Kigger man på fordelingen for dette års resultater i figur 2, og sammenligner dem med de tidligere år, så er der ikke store udsving. Det kan derfor udledes ud fra denne undersøgelse, at der, ud fra indkomne materiale, ikke er sket nogen signifikant ændring af, i hvilken alder kronhjørterne i Danmark nedlægges.

Desværre har det ikke været muligt at aldersvurdere i alt 11 af de indleverede tandsæt. Flere af disse er indkommet uden de påkrævede fortænder (I1). Desværre forsvinder enkelte tænder fortsat i postsorteringen, hvis ikke de er pakket ind i eks. køkkenrulle. Nogle har indsendt grandeller, hvilket ikke kan anvendes i denne sammenhæng. Enkelte tænder har været fjernet med så stor kraft, at tandroden er knækket af, og i et enkelt tilfælde, var den yderste del af underkæben savet af lige bag fortænderne, så alle tandrødder var savet over.

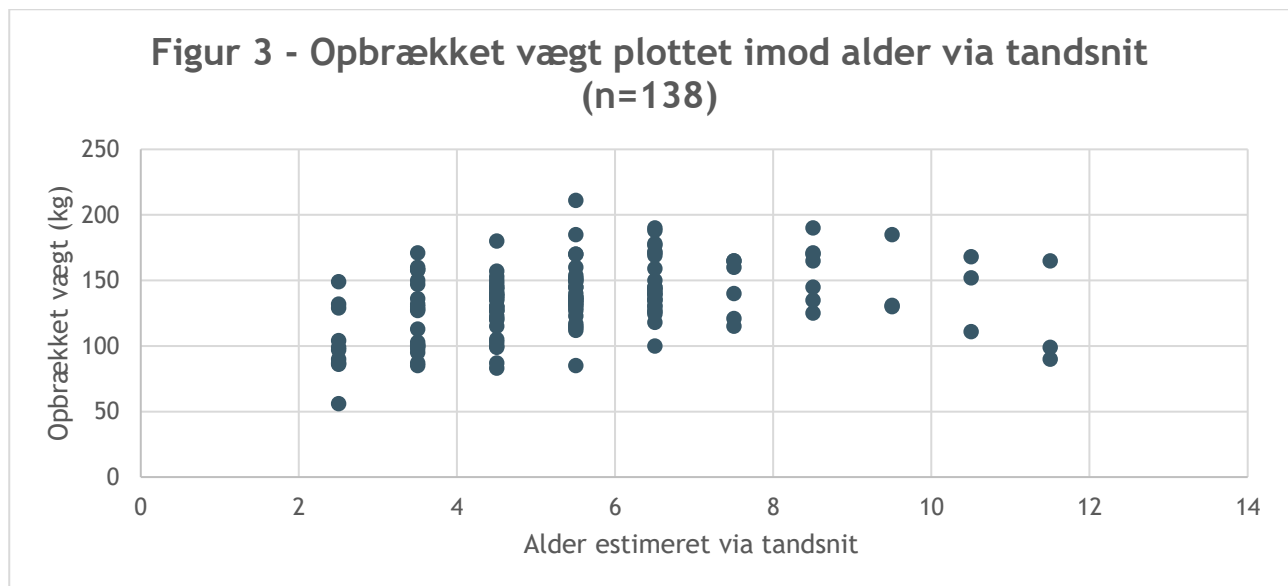
Hvor aldersestimat ikke har været muligt, er n/a angivet.

Derudover er der indleveret 2 tandprøver, som af FAUN er estimeret til at være 1,5 år.

Man kan med sikkerhed, fastsætte, hvorvidt det nedlagte individ er en kalv, et årsvildt (smalldyr eller spidshjort), eller om den er ældre (2 år+). ud fra tandudviklingen. En vejledende video kan ses via linket her - <https://www.jaegerforbundet.dk/vildt-og-natur/hjortevildt/aldersbestemmelse-af-kronvildt/>

VÆGT

Af figur 3 fremgår den opbrækkede vægt i forhold til alder, og der ses en stor spredning indenfor hver årgang. Hjortenes levende vægt varierer hen over året, hvor de blandt andet taber en betydelig del af deres kropsvægt i brunstperioden, op imod 10-20%. Det må derfor forventes at hjorte nedlagt i starten af brunstperioden vil have en gennemsnitlig højere kropsvægt, end hjorte nedlagt umiddelbart efter brunstperioden. Bestandstætheder og geografiske forskelle har betydning for fødetilgængeligheden og dermed dyrenes ernæringsmæssige status og kropsvægt. Disse faktorer kan derfor sammen med de sæsonmæssige variationer i kropsvægten hos hjortene være en del af forklaringen på de vægtmæssig udsving inden for samme årgang.

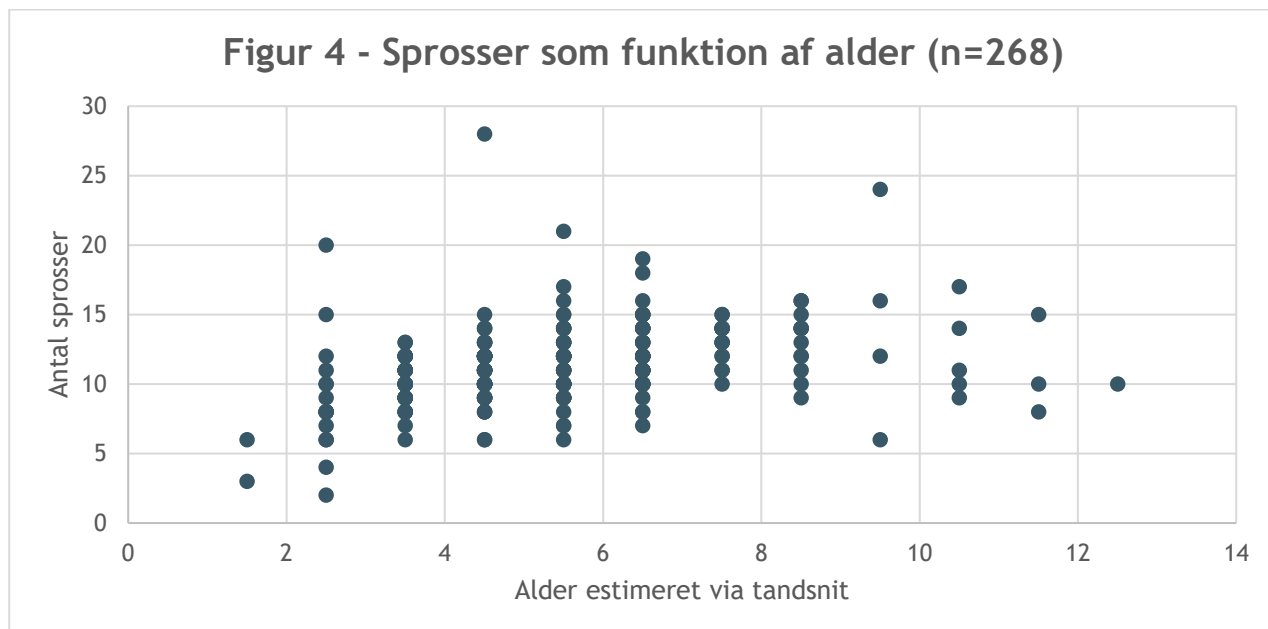
En anden ikke uvæsentlig forklaring er, at der indenfor alle arter, også kronvildt, findes fysisk små individer og store individer. Andelen af hjorte, som oplyses som nøjagtigt vejede, er relativ lav. Dette er i forhold til dataindsamlingen ikke en stor udfordring, da vægtdata ikke er afgørende.

Andelen af hjorte som oplyses med vægt, er faldende, hvilket formentlig hænger sammen med, at stigningen i antallet af indsendte data bl.a. afspejler en større andel af de hjorte, der indsendes i forbindelse med ekstern trofæbehandling.

GEVIR

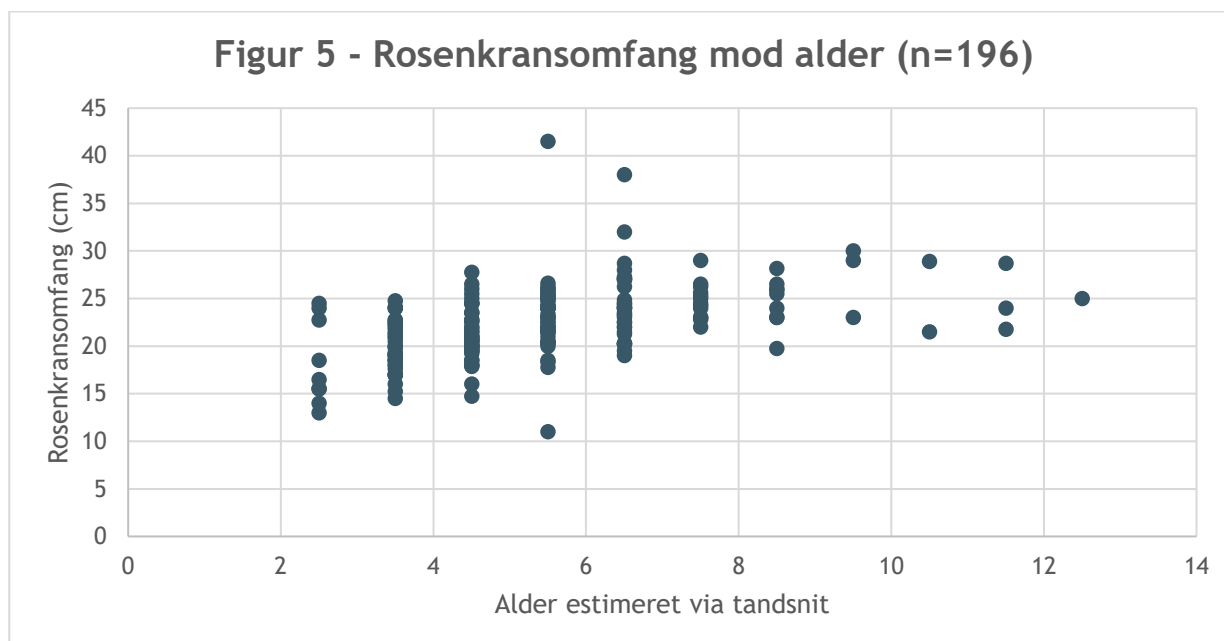
Jægerens fascination af geviret er dybt forankret i jagtkulturen og er en meget stærk drivkraft i forhold til jagt på kronhjorte (Tsing 2017). Af figur 4 fremgår antallet af sprosser i forhold til alder.

Der ses i figur 4 en tendens til, at antallet af sprosser stiger, imens hjorten er ung, men når først hjorten når 5-års alderen, ser tendensen ud til at stagnere. Data understøtter derfor, at sprosseantallet ikke er et ubetinget godt parameter til at sikre aldersbetinget forvaltning.

Sprosefredningen kan være med til at bidrage til flere mellemaldrene hjorte, men det kan ikke stå alene.

Figur 5 viser middel rosenkransomkreds i forhold til alder:

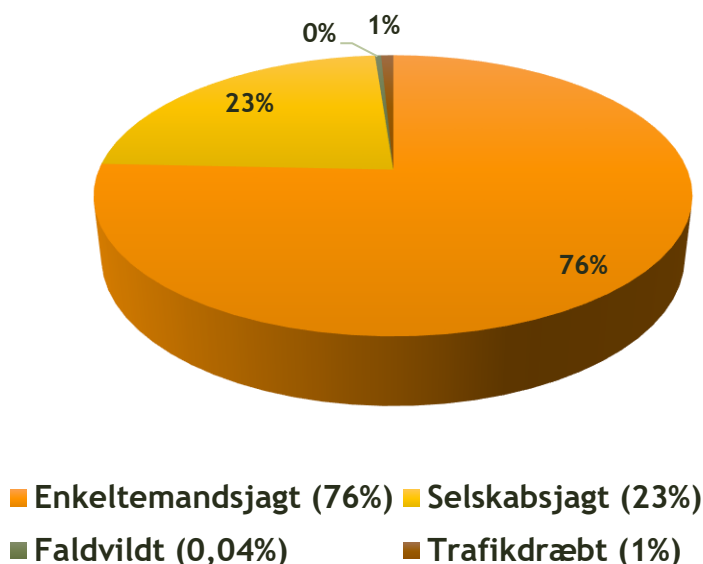
Her i figur 5 ses også, som med antallet af sprogter, en forøgelse i omkreds på rosenkransen i hjortenes unge år. Her ses ligeledes en stagnering omkring 6-årsalderen. Dette understøttes af (Flinterup & Hansen 2019) og grundige tyske studier (Puppe et. al 2014), som viser, at skeletudviklingen stopper ved 6-7års alderen.

For 15 af hjortene, som indgår i årets indsamling, er oplyst CIC opmåling af trofæet. 2 af hjortene er opmålt til en guldmedalje (>210 CIC), 5 er opmålt til sølvmedalje (>190 CIC) og 4 er opmålt til bronzemedalje (>170 CIC). I årsrapporten fra 2019/20 blev det bemærket, at et stort gevir ikke er det samme som at være gammel (Flinterup & Hansen 2019), hvilket dette års data modbeviser. De to hjorte, som var opmålt til guld, var henholdsvis 10,5 og 11,5 år. De 4 hjorte, som var opmålt til sølv, var mellem 5,5 og 8,5 år, og hjortene, der var opmålt til bronze, lå alle 4 mellem 5,5 og 7,5 år. Derudover er der opmålt 4 hjorte, som ikke har opnået en medalje, disse var mellem 3,5 og 4,5 år. Så i dette års datamateriale, ser det altså ud til, at der er en sammenhæng imellem alder og antal CIC-point. Der er dog i begge tilfælde, tale om et meget lille datagrundlag, og et større datagrundlag er derfor nødvendigt for at opnå en mere retvisende tendens.

DØDSÅRSAG

I 255 tilfælde er dødsårsagen oplyst. 99% af disse hjorte er nedlagt i forbindelse med jagt. Som det fremgår af figur 6 er enkeltmandsjagt hyppigere anvendt end selskabsjagt.

Figur 6 - Dødsårsag (n=255)

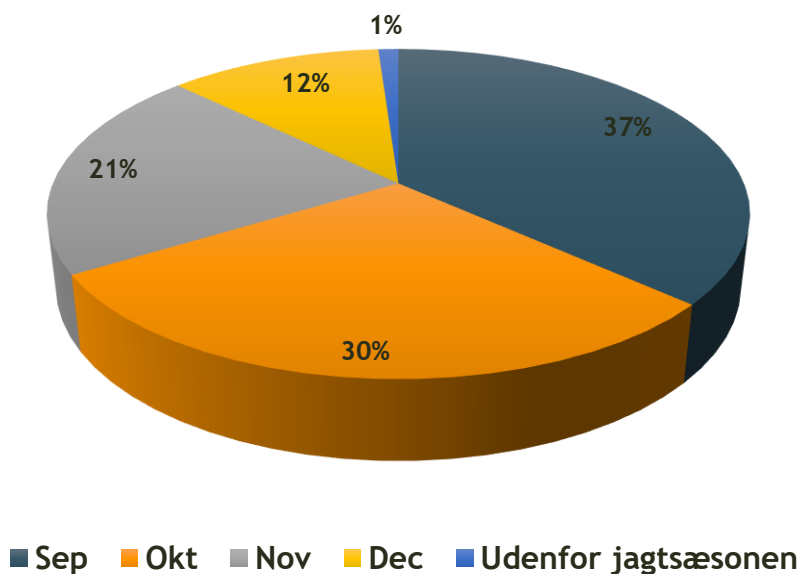

DATO

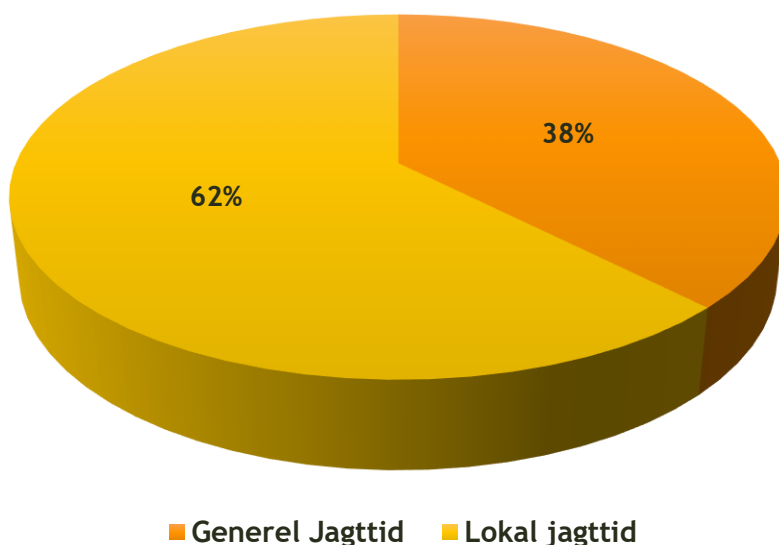
Den generelle jagttid på kronhjorte i jagtsæsonen 2020/21 var 16/10 til 31/12. Derudover eksisterer en række lokale udvidelser i perioden 1/9 til 15/10 i forvaltningsregionerne: Himmerland, Vestjylland, Midtjylland, Djursland, Sydjylland, Sønderjylland og Midt-, Vest- og Sydsjælland. Af figur 7 fremgår i hvilke måneder hjortene er nedlagt.

Figur 7 Nedlæggelsestidspunkt på måned (n=273)

Størstedelen af de indleverede hjorte er nedlagt i den lokalt fastsatte jagttid. I figur 8 fremgår fordelingen mellem lokal og generel jagttid for de hjorte, som er nedlagt i forvaltningsregioner, hvor der er fastsat lokal udvidet jagttid.

Figur 8 - Lokal kontra generel jagttid (n=218)

I den nordjyske forvaltningsregion har man ikke ønsket en udvidet lokal jagttid. Til gengæld har man ønsket at reducere den generelle jagttid på kronhjortene i den del af forvaltningsområdet, der ligger øst for motorvejen mellem Aalborg og Hirtshals. Data her er ikke opgjort, således at udbyttet mellem de to områder entydigt kan differentieres.

TANDSNITTETS USIKKERHED

Usikkerhed ved tandsnitsmetoden er tidligere belyst (Flinterup & Illemann 2017). Metoden rummer en række potentielle fejlkilder, hvoraf én af dem er, at personen som aflæser tandsnittet skal have rutine i at aflæse den pågældende vildtart (Veiberg 2020).

Tænderne, der indleveres til Jægerforbundet, snittes ved FAUN i Norge. FAUN har stor ekspertise i at aflæse elg, ren og kronvildt, idet disse arter løbende monitoreres i forbindelse med den norske forvaltning.

Indsamlingen fra jagtsæsonen 19/20 indeholder ét dyr med kendt alder. Det var indsamlingens eneste hind, som blev øremærket i forbindelse med forskningsprojekt Vildt & Landskab i 2007. Da hinden blev øremærket, var dette som smaldyr. Hinden er indleveret i årets indsamling og oplyst nedlagt i november 2019. Deraf må det konkluderes, at hinden ved nedlæggelse var 14 år gammel. Hinden er ved første tandsnit estimeret til 9 år. Efterfølgende er der på vores foranledning foretaget en ny tandsnitning af "reserve-tanden". Ved dette tandsnit estimeres alderen til 14 år, hvilket er den nøjagtige alder på hinden.

Fejlkilder - Kvaliteten af det enkelte tandsnit, og erfaringen hos den person, som aflæser tandsnittet, er afgørende for den efterfølgende estimering af alderen (Veiberg 2020). På fotoet ses omtalte hinds kæbe (forrest) sammen med en hjorts (bagerst). Hjorten er fra indsamlingen 2018, og er ved tandsnit vurderet til 15 år. Eksemplet her illustrerer meget godt den store individuelle forskel der kan være i tandslid.

DISKUSSION

Indsamlingen af kæber i dette projekt foregår frivilligt, og der sker således ingen systematisk indsamling. Der er således en række ubekendte omkring data, der gør at udsagns kraften i forvaltningsmæssige sammenhænge svækkes.

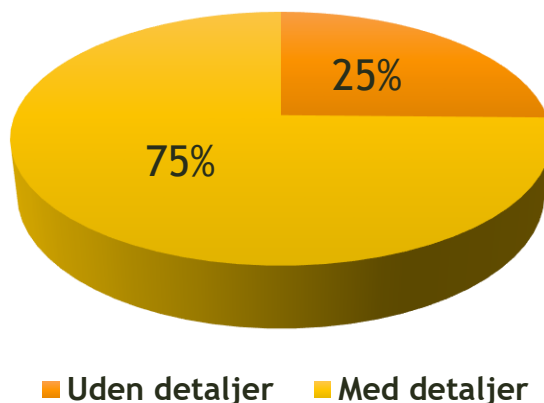
Vi ved ikke, hvor stor en andel af de nedlagte hjorte, der indleveres til projektet. Dette skyldes, at vi ikke er bekendte med, hvor mange hjorte, der nedlægges i et givet forvaltningsområde.

Det er obligatorisk at indberette, hvor mange stykker kronvildt man har nedlagt på kommunalt niveau. Derudover har det siden 2017 været obligatorisk at indberette køn for kronvildtet. I jagtsæsonen 20/21 er der indberettet 9.679 stykker kronvildt i vildtudbyttestatistikken. Det til trods er det kun omkring 3 ud af 4 krondyr (7.117 individer), der optræder i vildtudbyttestatistikken, hvor der er oplyst køn, og af disse er det blot 5.060, hvor der er oplyst alder (kalv, 1-årsdyr eller +2 år) Det vil sige, at det kun er 52% af de indberettede individer, hvor der er oplyst både køn og alder. Vildtudbyttetallene er tilgængelige via <https://fauna.au.dk/> .

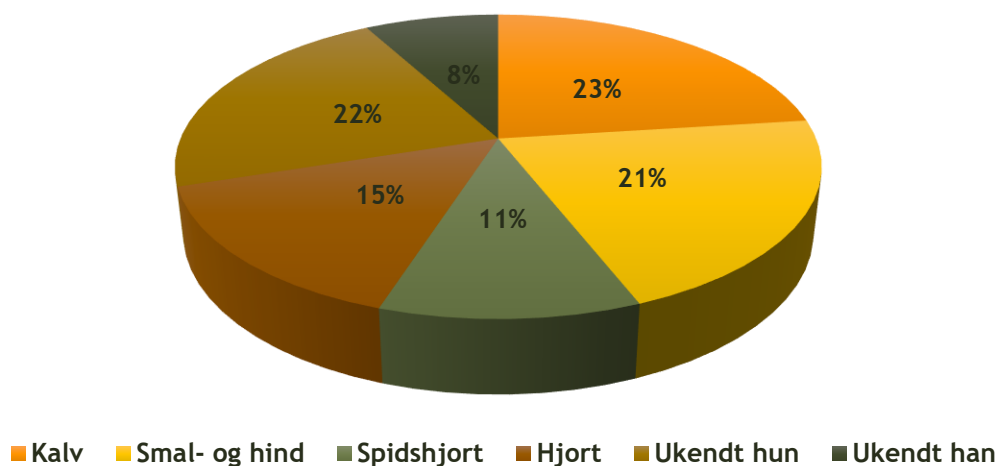
Data indsamlet igennem vildtudbyttestatistikken er indberettet på kommunalt niveau, hvilket gør det problematisk at anvende i de regionale hjortevildtområder, da disse følger en anden geografisk afgrænsning. Optimalt set burde indberetning og forvaltningsområder følge de samme geografiske afgrænsninger. Eksempelvis er der tre forskellige forvaltningsområder i Herning Kommune, hvilket gør det svært at anvende data herfra i de enkelte forvaltningsområder. De tilgængelige data omkring hjortevildt er i forvejen sparsomme, og det virker derfor mindre hensigtsmæssigt, at brugen af en del af det indsamlede data besværliggøres igennem administrative grænser.

I figur 9 ses, hvor stor en del af kronvildtudbyttet for 2020 i Thisted kommune, som er indrapporteret med detaljer.

Figur 9 Kronvildtudbytte Thisted kommune 20/21 (fauna.au.dk)

Figur 10 Fordeling af detailindberettet kronvildtudbytte Thisted kommune 2020/21 (n=350) (fauna.au.dk)

Af figur 10 fremgår fordelingen af det detail indberettede kronvildtudbytte i Thisted kommune. Heraf fremgår, at der mindst er nedlagt 52 hjorte, som er ældre end spidshjort. Men dertil kommer 29 dyr, som vi ved er handyr, men som vi ikke har et aldersestimat på fra indberetningen af vildtudbyttestatistikken. Endelig er der nedlagt 114 kron dyr i kommunen, som vi end ikke kender kønnet på. De 31 hjorte, som sæsonens tandindsamling har modtaget, nedlagt Thisted kommune, udgør i bedste fald 60% (31 ud af 52) af hjorteudbyttet. Minimal set kan de udgøre helt ned til 19% (31 ud af 166). Dette er en usikkerhed, som gør sig gældende i hele landet og ikke blot i Thisted Kommune.

Det er derfor af større betydning at stikprøven er repræsentativ, end det er at få en stor andel af hjorte ind, som ikke afspejler alderssammensætningen i den levende bestand. Hvad angår repræsentativitet i det konkrete datasæt, så er dette svært at sige noget nøjagtigt om. Vi har dog

en idé om, at der i det indsamlede data er en overrepræsentation af hjorte, som aldersmæssigt ligger højere end, den gennemsnitlige alder på det samlede udbytte af kronhjorte +2 år.

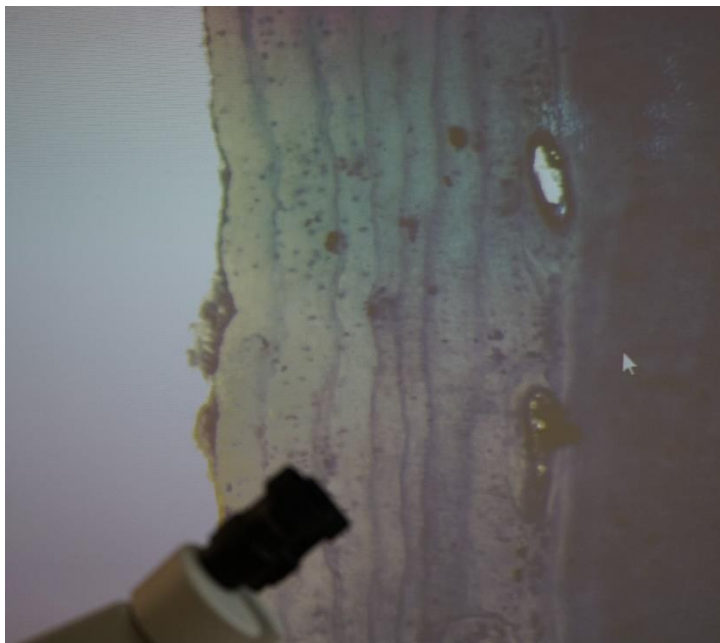
En række enkelte personer har indleveret et større antal prøver, som efter egne udsagn er indsamlet mere systematisk i forbindelse med slagtning og håndtering af nedlagte kronhjorte. Materialet fra disse indsamlinger viser, at en systematisk indsamling af alle nedlagte kronhjorte resulterer i en lavere gennemsnitsalder (4,6 år), sammenholdt med det resterende datasæt (5,5 år).

Dette kan givetvis kædes sammen med hypotesen om, at mange jægere har en ringe motivation for at indsende kæber, hvis de allerede ved at det er en ung hjort. Den fremtidige formidling i forbindelse med indsamlingen af kæber bør derfor fortsat have fokus på vigtigheden af en systematisk indsamling, således at de indsamlede kæber giver det bedst tilgængelige billede af den levende bestand.

Projektets data vil derfor altid være behæftet med en usikkerhed omkring repræsentativitet. Eneste måde at eliminere denne usikkerhed er ved at sikre en total kortlægning af udbyttet. Man kan dog opnå en bedre repræsentativitet ved at sikre indsamling af data fra personer/virksomheder, som håndterer større mængder af kronhjorte i forbindelse med slagtning eller trofæbehandling.

Ligeledes kan det generelle datasæt forbedres, og anvendelsesmulighederne øges, hvis indberetning af vildtudbyttet og forvaltningsområdernes geografiske afgrænsning er mere sammenfaldende.

Projektets anden udfordring er, hvor meget kronhjorte udbyttet siger om den levende bestand. Her kan projektets resultater ikke overføres 1:1, men da projektet monitorer afgang af hjorte fra de enkelte bestande, giver projektet brugbar viden om, hvorledes jagten former bestandene.

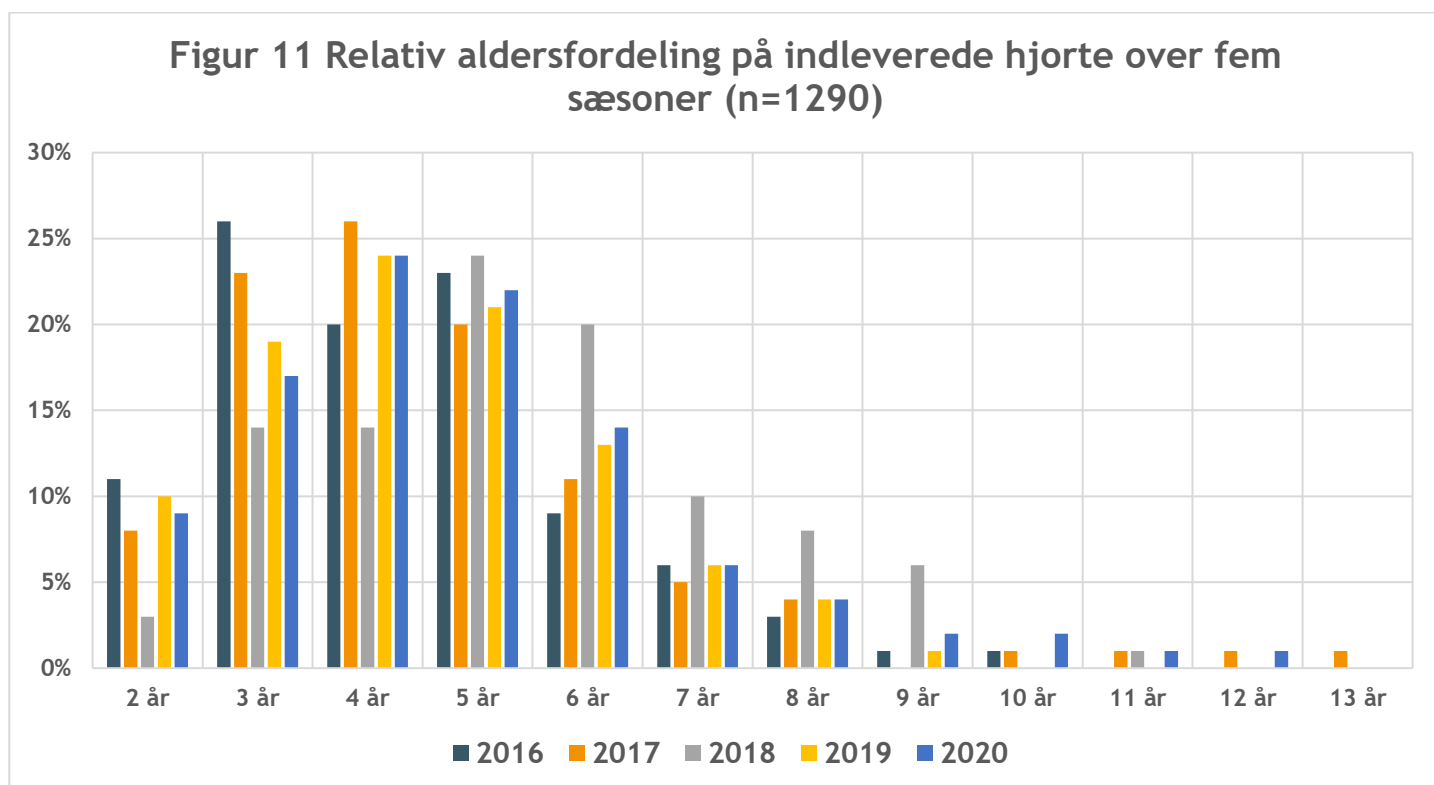

Eksempel på tandsnit.

OPSUMMERING PÅ FEM ÅRS ARBEJDE MED ALDERBEDØMMELE AF KRONHJORTE

Kigger man hen over hele indsamlingsperioden fra 2016 og til 2021, og ser på udviklingen af de indleverede hjortes aldersfordeling, ser det ikke ud som om, der er de store ændringer.

Fra år til år er der nogle variationer, men i det store hele ses ikke de store ændringer.

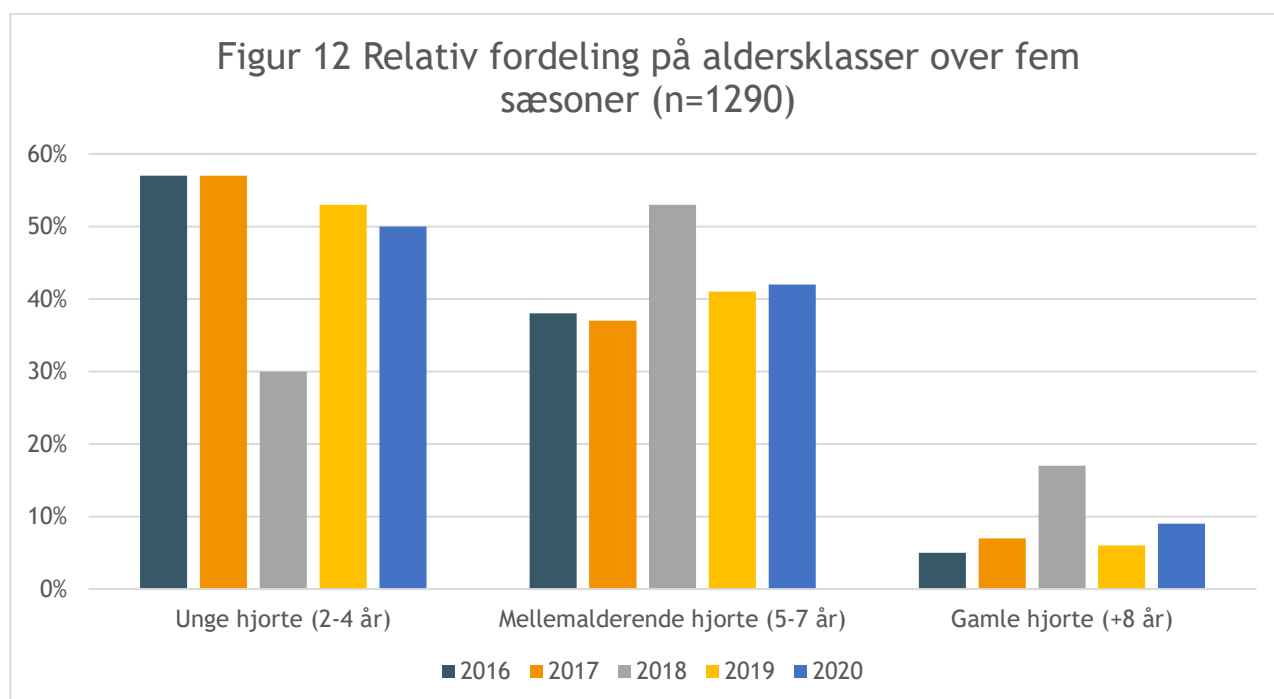
I figur 11 skal man være opmærksom på, at der mangler en hjort, nedlagt i 2018, som via tand-snit er estimeret til 15 år. Grunden til, at denne ikke fremgår i grafen er, at den i datamængden procentvis udgør så lille en del, at den ikke kan ses grafisk i dette diagram.

Ser man på figur 12, kan man se aldersklassefordelingen på det indleverede materiale hen over indsamlingsperioden. Man kan se at der er indleveret hjorte, som er ældre end 8 år.

Hvis materialet skulle anvendes i en egentlig forvaltnings sammenhæng, ville det være nødvendigt med en indsamlingssystematik, som afspejler afskydningen i de regionale områder, hvor man forventeligt måtte være nødt til at få indleveret tænder med en mere retvisende procentdel af de nedlagte hjorte.

Det er vigtigt at notere sig, at aldersklasserne i denne sammenhæng (figur 12), er opdelt på en måde, så vi optimalt set kunne anvende resultaterne til at se, hvor langt vi var fra, at nå Vildtforvaltningsrådets ene målsætning om, at der i forårsbestanden af kronvildt, skal være minimum 5% hjorte ældre end 8 år.

KONKLUSION

Kan tandsnitsmetoden anvendes til at estimere alderen på kronvildt under danske forhold?

Dette var det væsentligste spørgsmål, som dette projekt skulle undersøge. Danmark havde ingen tradition for aldersvurdering via tandsnit.

Tandsnitsmetoden er velkendt og velafprøvet til estimering på alderen af hjortevildt i bl.a. Norge, hvor det anvendes som et af værktøjerne i forvaltningen af deres hjortevildtbestandene.

Metoden er senest i 2020 valideret (Veiberg 2020), og her bekræftes det, at metoden er en brugbar og præcis metode til estimering af alder under norske forhold og med en marginal fejlmargin.

Hos erfarne aflæsere rammes den præcise kendte alder hos kronvildt i 93% af tilfældene. I 99% af tilfældene rammes den estimerede alder inden for +/- 1 år ift. den kendte alder.

De seneste 5 års erfaring med indsamling og snitning af i alt 1290 tænder fra dansk kronvildt viser, at metoden også er anvendelig under danske forhold.

Ud fra det indtryk, som de norske eksperter fra FAUN har fået af det danske materiale, så anser de det for at være pålidelige data.

FAUN noterer sig en forskel på tydeligheden af årringene i tænderne fra det danske og norske kronvildt. Årringene i tænderne fra de danske dyr er efter FAUN's erfaringer mindre tydelig, og der er flere tilfælde, hvor årringene ligger parvis, og derved vanskeliggøres optællingen af årringene, når man sammenligner med norsk tandsnitsmateriale.

"Basert på vårt inntrykk av tilsendt materiale fra Danmark, så virker aldersdataene fra Danmark som pålitelige. Tannslitasjen vi observerer på tennene fra kronvilt i en gitt årsklasse synes å sammenfalle relativt bra med aldersbestemt alder. Sammenlignet med den norske hjorten, så er det vår erfaring at årringene på tannsnitt hos den danske hjorten fremtre som noe mer utydelige, og det er flere tilfeller av at årringer ligger parvis enn det vi observerer hos norsk hjort." Morten Meland (FAUN) dec. 2021.

Det er derfor meget vigtigt, at tandsnittet, og vurderingen af denne under danske forhold, er udført meget omhyggeligt, og er af høj kvalitet, og derved vil ressourceforbruget under danske forhold være relativt højere for at opnå størst mulig præcision.

Det vil være optimalt, at man, af hensyn til den fortsatte danske kvalitetssikring, fremover løbende får kronvildttænder fra dyr med kendt alder indsendt.

STRATEGI FOR FREMADRETTET INDSAMLING AF DATA

Som det fremgår af diskussionen, er systematikken i materialet på nuværende tidspunkt ikke stort nok til at drage vidtgående forvaltningsmæssige konklusioner. Kun en forøgelse af datamængden fra alle landets kronvildtbestande kan kompensere for dette, og derved være med til at vise tendenserne i udviklingen på hjortenes alder i de danske kronvildtbestande.

Derudover skal vi være opmærksomme på repræsentativiteten af det datamateriale, som frembringes. For at sikre dette vil der i det fremtidige arbejde med indsamling af prøver til tandsnit, blive en mere målrettet indsats for at sikre data indsamlet af de jægere, lodsejere og virksomheder, der håndterer mange dyr eller trofæer, f.eks. konservatorer o. lign.

De mange enkeltpersoner, som sender en enkelt eller få prøver ind, har stadig stor værdi ift. at få opbygget en datamængde, og samtidig er der masse af læring og erfaring for den enkelte jæger i, at få et estimat på alderen. En viden og erfaring, som kan bruges aktivt i fremtiden, når chancen opstår til at nedlægge en kronhjort, og som forhåbentligt får flere jægere til at reflektere og være beviste om, at man som jæger, igennem udtag, påvirker bestanden på forskelligvis bl.a. ift. køns- og alderssammensætning. Tandsnits metoden har nu vist sig pålidelig under danske forhold. For at datamaterialet skal kunne bruges i en forvaltningsmæssig sammenhæng, så skal der nu kigges på en mere systematisk måde til indsamling af data fra de kronhjørt, som nedlægges i Danmark.

Kuverter til indsendelse af data kan rekvireres ved henvendelse til:

post@jaegerne.dk

Danmarks Jægerforbund

Molsvej 34

8410 Rønde, Tlf.: 88 88 75 00

Vejledning til, hvorledes man nemmest håndterer udtagning af tænderne kan ses på filmen her:

https://youtu.be/z2sHnVe_iek

For at sikre det bedste mulige beslutningsgrundlag til revision af den nuværende forvaltning af kronvildt skal du:

- Detailindberette det kronvildt du nedlægger via "Mit jagttegn"; køn og alder er begge vigtige! (Kalve har fire kindtænder, et-årsdyr har fem kindtænder og ældre dyr har seks kindtænder).
- Indsende data til Danmarks Jægerforbund om de kronhjorte, der afgår bestanden.
- Udfylde spørgeskemaet så fyldestgørende som muligt.
- Vikle køkkenrulle el.lign. omkring tænderne før de sendes. Derved undgås, at de forsvinder under postsortering!
- Huske, at hvis du får behandlet dine trofæer ude i byen, så aftal hvem der indsender hjortens tænder sammen med de øvrige informationer.

REFERENCER

Fauna.au.dk: Den officielle hjemmeside, hvor vildtudbyttet kan findes.

Flinterup, M. og Hansen, F. H. (2019): Stor er ikke det samme som gammel! Jæger 9/2019 s.12-14.

Flinterup, M. & Illemann, J. K. (2017): Resultater fra kæbeindsamling 2016/17. Danmarks Jægerforbund 2017.

Tsing, A. (2017): The buck, the bull, and the dream of the stag: Some unexpected weeds of the anthropocen. *Soumen Antropologi* Vol. 42, iss. 1, p. 3-21.

Veiberg, V., Nilsen, E. B., Rolandsen, C. M., Heim, M., Andersen, R., Holmstrøm, F., Meisingset, E. L. & Solberg, E. J. (2020): The accuracy and precision of age determination by dental cementum annuli in four northern cervids. Artikel i *European Journal of Wildlife Research*

DANMARKS JÆGERFORBUND

Molsvej 34

8410 Rønde

Tlf. 88 88 75 00

post@jaegerne.dk

Publikationen er udgivet af Rådgivning og Uddannelse, Danmarks Jægerforbund.

Rådgivning og Uddannelse arbejder med vildtforvaltning, vildtbiologisk og jagtfaglig ekspertise samt jagtrelaterede aktiviteter. Afdelingen planlægger og udfører aktiviteter vedr. jagtfaglige kurser og uddannelser, våben, skydning og hunde samt vildt som råvarer.

Oktober2021, Alle rettigheder forbeholdes.

ISBN: 978-87-93612-08-2
ISSN/ISSN online: 2597-0232/2597-0240